

Fylkesmannen i Trøndelag
Trööndelagen fylhkenålma

Erfaringer fra skolemiljø saker

Hvordan kan vi bruke våre erfaringer til det beste for elevene i
Trøndelag?

Linda Hojem og Maria Martinez

Erfaringer fra skolemiljøsaker

- ▶ **Samarbeid** mellom foreldre, skole, skoleeier og Fylkesmannen er viktig for å sikre elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø.
- ▶ Over 1 år siden lovendringen – **utfordrende problemstillinger** for både skole, skoleeier og Fylkesmannen.
- ▶ **Stor saksmengde**: XXX saker i 2018.
- ▶ **Positiv utvikling** knyttet til hvordan skolen håndterer skolemiljøsaker.
- ▶ **Erfaringer fra noen utvalgte problemstillinger:**
 - Elevenes rettigheter i skolemiljøsaker
 - Dokumentasjonsplikten

Elevens rettigheter i skolemiljøsaker

► Opplæringsloven § 9 A-4 femte ledd:

«Skolen **skal** sørge for at involverte elevar blir **høyrd**. Kva som er **best for elevane**, skal vere eit **grunnleggjande omsyn** i skolen sitt arbeid.»

- Skolen skal **høre eleven** i alle saker som omhandler elevens skolemiljø. Elevene som er involverte i den konkrete skolemiljøsaken, skal også høres.
- Elevens rett til å bli hørt har naturlig sammenheng med elevens **rett til å medvirke**.
- Hensynet til **eleven sitt beste** skal være et grunnleggende hensyn i skolemiljøsaker. Dette gjelder også andre elever som er involvert i skolemiljøsaken.

I hvilken grad gjennomfører dere elevsamtaler i skolemiljø saker?

1. alltid

2. ofte

3. sjelden

4. aldri

Funn i skolemiljøsaker – elevens rettigheter

- ▶ **Elevene blir hørt**, men samtalene og innholdet i samtalene **dokumenteres ikke i tilstrekkelig grad.**

- ▶ **Evaluerings:**
 - Mangel på **konkret tidspunkt for evaluering** av tiltak påvirker elevens rett til å bli hørt.
 - **Foreldre og skole** har en større rolle i evalueringen enn **eleven** selv.
 - Tiltaksplaner **evalueres ikke fortløpende.**

- ▶ **Kvalitet i skolens vurdering** av hensynet til eleven/elevens beste, men dette **dokumenteres i begrenset grad** ovenfor Fylkesmannen.

Hva legger Fylkesmannen vekt på når vi vurderer om eleven har blitt hørt?

- ▶ **Dokumentasjon** på samtale(r) med elev/elever.

- ▶ **Hvilke samtaler ser vi etter?**
Samtaler som har som formål å:
 - undersøke **elevens opplevelse**.
 - undersøke en **konkret situasjon/et forhold**.
 - gi eleven anledning til å **medvirke til tiltak og ved evaluering av tiltak**.
 - gi eleven **veiledning og støtte**.

- ▶ Elevsamtale er en **forutsetning** for å oppfylle delplikten om å undersøke.

- ▶ **Hvordan vurderer vi dokumentasjon på samtale med elev?**
 - Tillit og trygghet
 - Fri fortelling
 - Åpne spørsmål
 - Spørsmål som tar utgangspunkt i elevens opplevelse (skiller seg fra en generell elevsamtale)

Hva legger Fylkesmannen vekt på når vi vurderer om eleven har fått medvirket?

- ▶ Forholdet mellom **tiltak** og elevens **uttalelser, opplevelse og helhetlige behov.**
- ▶ Hvordan får eleven **en reell rett til å medvirke?**
 - Åpne spørsmål
 - Presentere og utforske mulige løsninger sammen med eleven
 - Være klar på hva som er mulig og ikke mulig
- ▶ **Tiltaksplikten er dynamisk** – eleven skal få uttale seg og medvirke gjennom hele prosessen.
- ▶ Erfaring med at **medvirkning skaper trygghet** og en opplevelse av et **godt skolemiljø.**

Hva legger Fylkesmannen vekt på når vi vurderer om skolen har tatt stilling til elevens beste?

- ▶ En **vurdering og avveining** av flere **momenter** knyttet til eleven:
 - Elevens **subjektive opplevelse**
 - Elevens **önske** – samtale med elev
 - **Faktorer rundt eleven** (skolehverdagen, behov i opplæringen, fritid, sosiale faktorer, helsemessige faktorer, familiesituasjonen etc.)
- ▶ Hensynet til **eleven** vs. hensynet til **andre involverte elever**:
 - Hensynet til **hver enkelt elev** som er del av skolemiljösaken
 - Hensynet til **den enkelte elev** opp mot **elevene i klassen**
 - Retten til **klassetilhörighet** opp mot hensynet til **det helhetlige klassemiljøet**
- ▶ **Dokumentasjon** på hvordan skolen har vurdert hensynet til eleven/elevene sitt beste i den konkrete saken.
- ▶ **Rektor spiller en viktig rolle** – ressurser og kjennskap til det helhetlige klasse- og skolemiljøet.

Dokumentasjonsplikten

- ▶ Opplæringsloven § 9 A-4 syvende ledd:

*«Skolen skal **dokumentere** kva som blir gjort for å **oppfylle aktivitetsplikta** etter første til femte ledd.»*

- ▶ Dokumentasjonsplikten utløses når skolen får **mistanke om** eller **kjennskap til at eleven ikke har det trygt og godt**, jf. Prop. 57 L (2016-2017) side 33.

Hva inngår i aktivitetsplikten?

- ▶ Skolen **skal dokumentere** hvordan de:
 - Følger med i den **konkrete skolemiljø**saken
 - Griper inn i **akutte situasjoner**
 - Varsler til **rektor** og **skoleeier** ved alvorlige tilfeller
 - Undersøker **fakta, bakgrunnen for** elevens opplevelse og **forholdene** som påvirker elevens opplevelse i den **konkrete skolemiljø**saken
 - Setter inn **egne** tiltak som **samlet sett** er **tilstrekkelige** til å **gjenopprette elevens opplevelse** av å ha det **trygt og godt** på skolen.
 - Sørger for at eleven og involverte elever blir **hört**.
 - Har lagt vekt på **elevene sitt beste** som et **grunnleggende hensyn** i skolemiljø

Påstand – Vi vet hvilken dokumentasjon vi skal sende inn til Fylkesmannen i skolemiljø saker

1. Det er tydelig hva som forventes
2. Det er utfordrende i praksis
3. Vi ønsker mer veiledning

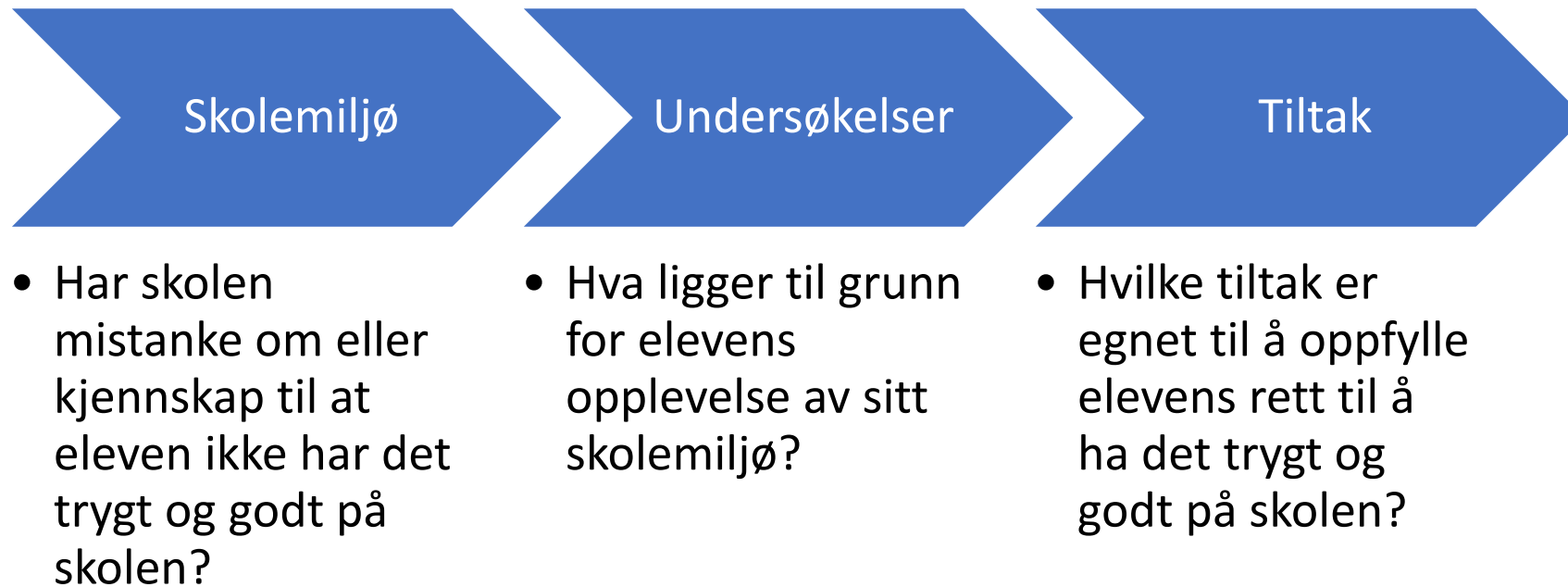
Funn i skolemiljøsaker - dokumentasjonsplikten

- ▶ Skolen **redegjør på en god måte** for hva som er gjort i den konkrete skolemiljøsaken, men hva som er gjort **dokumenteres ikke i tilstrekkelig grad**.

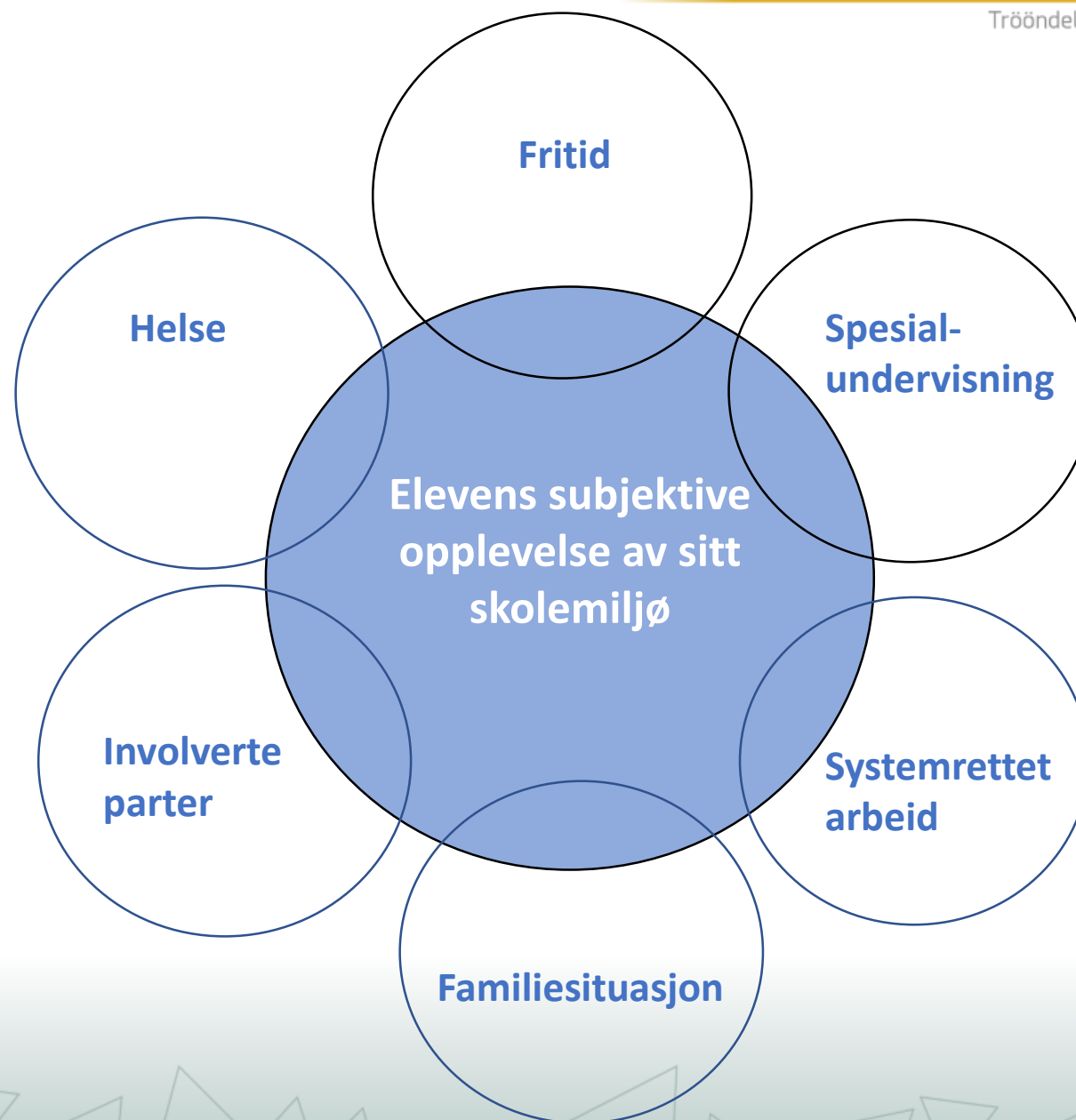
- ▶ **Utfordringer** knyttet til dokumentasjonsplikten:
 - **Følge med** konkret
 - Hvordan **tiltak** gjennomføres og evalueres
 - Dokumentasjon på **individ-, klasse og skolenivå**
 - Dokumentasjon knyttet til **andre rettigheter etter opplæringsloven**
 - Dokumentasjon knyttet til **tverrfaglig arbeid**

- ▶ Dokumentasjonsplikten legger til rette for **faglig og forsvarlig praksis**.

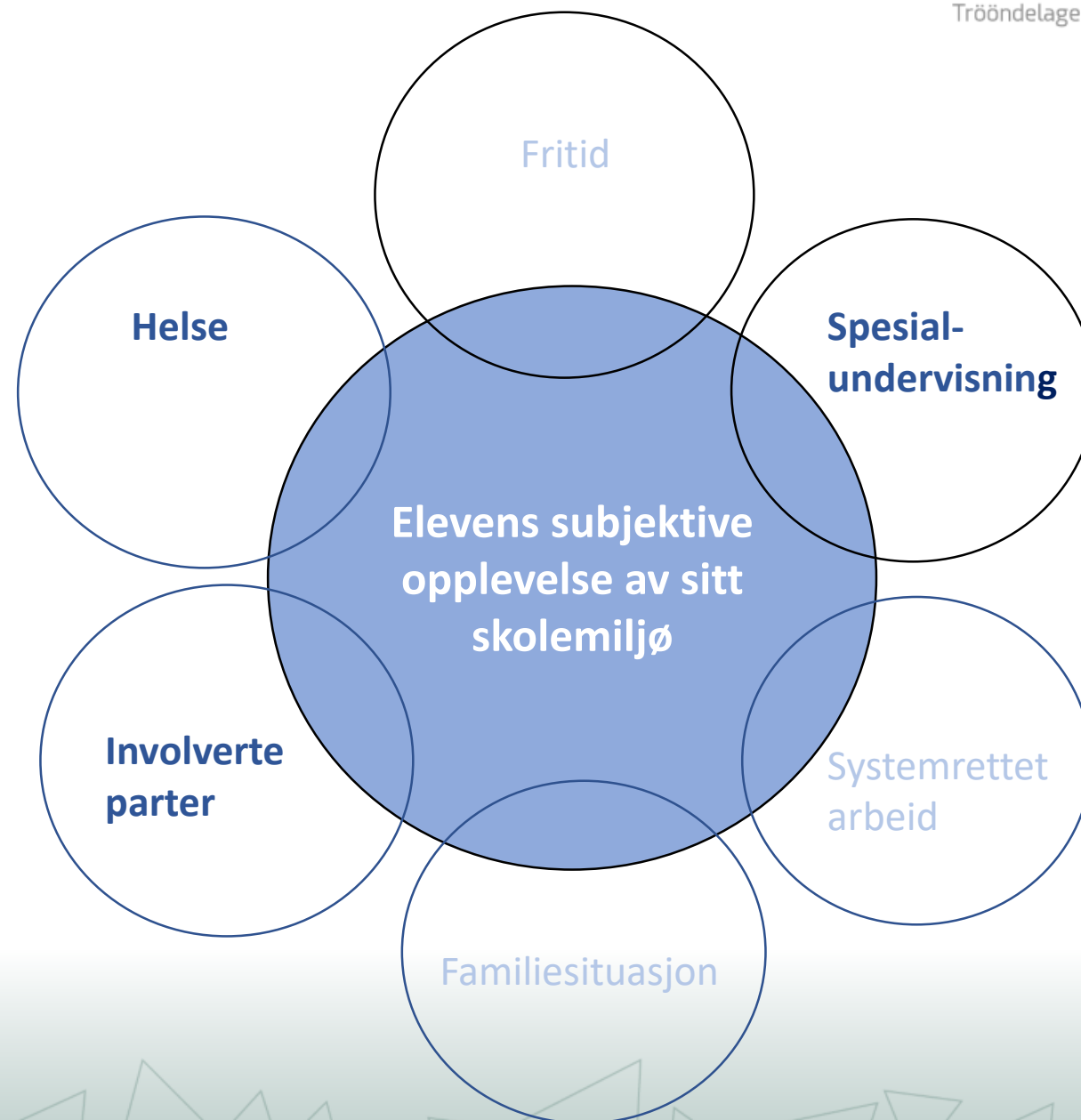
Aktivitetsplikten – som prosess

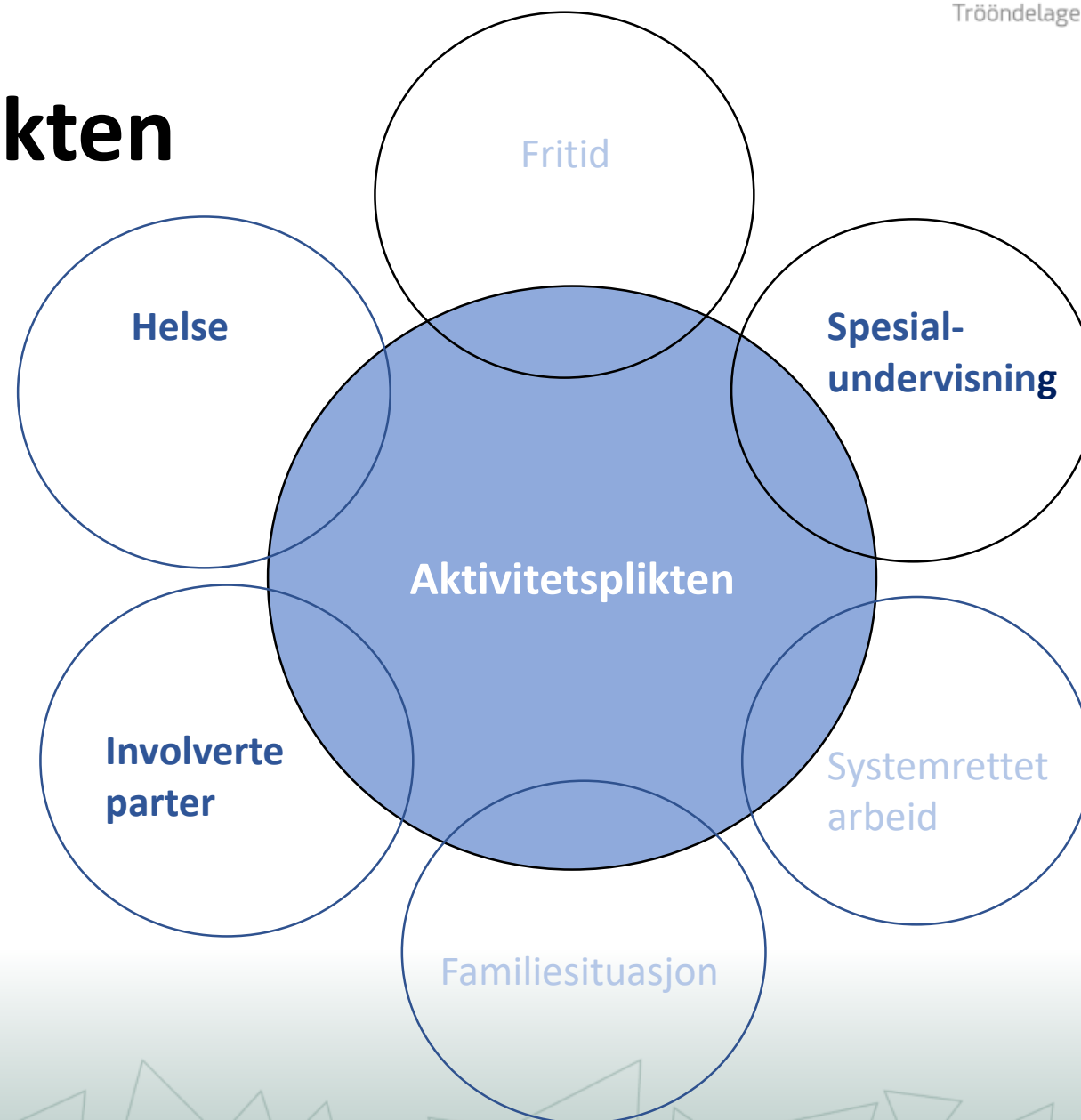
Undersökelse

Tiltak

Dokumentasjonsplikten

Erfaringsutveksling

- Hvordan sikrer vi at eleven blir hørt og at eleven får anledning til å medvirke i skolemiljøsaker ved vår skole?
- Hvordan dokumenterer vi hva vi har gjort for å oppfylle aktivitetsplikten ved vår skole?
- Hvilke forventninger og ønsker har dere til Fylkesmannen når det gjelder veiledning, vedtak og oppfølging på skolemiljøområdet?

Send inn oppsummering fra erfaringsutveksling i grupper til:

[fntllhj@fylkesmannen.no](mailto:fmtllhj@fylkesmannen.no)